

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2549/2550 เรื่อง “การแก้ปัญหาและการปฏิรูป การศึกษาอย่างเป็นระบบ” โดย วิทยากร เชียงกูล (2551, หน้า 89) ระบุว่า การวัดความรู้ของผู้เรียน ในด้านวิชาการ 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พบว่า ในระดับมัธยมศึกษาผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนอยู่ในระดับต่ำ สาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำอาจมีสาเหตุมาจากครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ ปัญหาที่เกิดจากนักเรียนอาจเกิด จากการที่นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียน ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ขาดการฝึกให้มีความ รับผิดชอบร่วมกัน ขาดการส่งเสริมทักษะการคิด การแก้ปัญหา การตัดสินใจร่วมกัน สอดคล้องกับผลการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 3) ระบุว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ไม่เน้นกระบวนการทำให้นักเรียนไม่ได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนขาดคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ไม่สนใจ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มีการสอนหนังสือมากกว่าสอนคน นอกจากนี้ยังขาดการ เชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูผู้สอนยังเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียนและยึดมั่น ว่าตนเองเป็นผู้รู้มากที่สุด ถูกที่สุด และมีอำนาจมากที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนมีหน้าที่รับ และปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการของครูผู้สอน สอดคล้องกับ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2537, หน้า 89) ที่กล่าวว่าครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมก็เช่นกัน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ที่ไม่ได้ให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แต่ยังใช้วิธีการเรียนที่เน้นการ บรรยายเนื้อหา ทั้งๆที่วิชาสังคมศึกษาสามารถสอนทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมให้กับนักเรียน ได้ซึ่งส่งผลให้นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตั้งคำถาม ไม่กล้านำเสนอผลงาน จนทำให้ บรรยากาศในการเรียนขาดทักษะในการสื่อสารที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 8 - 9) ที่ได้สรุปปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาว่าขาด ประสิทธิภาพประการหนึ่งคือ ครูผู้สอนยังยึดการสอนแบบบรรยายและขาดเทคนิควิธีการใหม่ ๆ นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือฝึกทักษะแก้ปัญหา ไม่ได้มีส่วนร่วมใน การเรียนรู้อย่างทั่วถึง

ส่วนการรายงานผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (Local assessment system) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จากงานทะเบียนวัดผล กลุ่มวิชาการ โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ (2553, หน้า 4) ได้สรุปผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า มีนักเรียนบางโรงเรียนที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามีความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หรับโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนที่นักเรียนมีความรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดไว้ และในทุกปีการศึกษาทางโรงเรียนได้มอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระทำคำรับรองด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับทางโรงเรียน และโรงเรียนทำคำรับรองกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำหรับปีการศึกษา 2552 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ทำคำรับรองกับโรงเรียนว่าจะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นร้อยละ 3 คือนักเรียนจะต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 แต่ผลปรากฏว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่าคำรับรองคือนักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ย 2.70 จึงต้องมีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับที่สูงขึ้นโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักคิด รู้จักการแก้ปัญหา รู้จักการตัดสินใจร่วมกันตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งเน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะในการตัดสินใจ รวมทั้งปลูกฝังความมีคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, หน้า 114 – 118) ที่กล่าวว่า จะต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ความคิด และการแก้ไขปัญหาร่วมกันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา สร้างสังคมที่มีการร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด จึงง่ายต่อการทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียน ที่สำคัญในการเรียนแบบร่วมมือนี้คือ นักเรียนในกลุ่มได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำงาน จนกระทั่งสามารถหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุดได้ ถือว่าเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ความรู้ที่ได้รับเป็นความรู้

ที่มีความหมายต่อนักเรียนอย่างแท้จริง จึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น การเรียนแบบร่วมมือเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันได้มาทำงานร่วมกัน ฟังพียงกันและกัน มีการรับฟังความคิดเห็นกัน เข้าใจและเห็นใจสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เกิดการยอมรับกันมากขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นในสังคมมากขึ้น การเรียนแบบร่วมมือส่งเสริมทักษะในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จที่ดี และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม การเรียนแบบร่วมมือช่วยปลูกฝังทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งผลให้งานกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน ทักษะทางสังคมที่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้แก่ความเป็นผู้นำ การสร้างความไว้วางใจกัน การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับข้อขัดแย้ง ทักษะเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสมาชิกภายในกลุ่ม ทักษะการร่วมมือกันแก้ปัญหา ในการทำงานกลุ่มสมาชิกกลุ่มจะได้รับทำความเข้าใจในปัญหาร่วมกัน จากนั้นก็ระดมความคิดช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา เมื่อทราบสาเหตุของปัญหาสมาชิกในกลุ่มก็จะแสดงความคิดเห็นเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาก็ไปทำให้เหตุผลซึ่งกันและกันจนสามารถตกลงร่วมกันได้ว่า จะเลือกวิธีการใดในการแก้ปัญหาจึงเหมาะสม พร้อมกับลงมือร่วมกันแก้ปัญหามาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ตลอดจนทำการประเมินกระบวนการแก้ปัญหาของกลุ่มด้วย และทำให้รู้จักและตระหนักในคุณค่าของตนเอง ในการทำงานกลุ่มสมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน การที่สมาชิกในกลุ่มยอมรับในความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ย่อมทำให้สมาชิกในกลุ่มนั้นมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและคิดว่าตนเองมีคุณค่าที่สามารถช่วยให้งานกลุ่มประสบผลสำเร็จได้

การจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักของครูผู้สอน ครูผู้สอนต้องมีเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ เครื่องมือนั้นคือแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แบบเดิมครูผู้สอนส่วนใหญ่จะเน้นเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ ครูเป็นผู้ให้ นักเรียนเป็นผู้รับ ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นครูผู้สอนเป็นผู้บรรยายเนื้อหา ครูจะเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน ทำให้นักเรียนไม่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือฝึกทักษะแก้ปัญหา ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ขาดการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการดำเนินชีวิตในวิถีประชาธิปไตย

แผนการจัดการเรียนรู้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นครูผู้สอนในปัจจุบันจึงควรมีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน มีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้มากขึ้น และการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยก็เป็นแนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการ

เรียนรู้ โดยลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเรียนเก่ง นักเรียนเรียนปานกลาง นักเรียนเรียนอ่อนคละกัน มีการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน ให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ของ หน่วยการเรียนรู้นั้นๆ และสามารถนำไปใช้กับการจัดการเรียนรู้ได้ทุกวิชาและทุกระดับชั้นเรียน โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมวิถีประชาธิปไตย คือ การยอมรับ พฤติกรรมบ่งชี้คือ การ ปฏิบัติตามข้อตกลง เคารพความคิดเห็นของผู้อื่นเคารพความคิดเห็นของ ผู้อื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามัคคีธรรมคือ ช่วยกันวางแผนในการทำงานกลุ่มปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ พอใจและยอมรับผลงานของกลุ่ม ร่วมกันพิจารณา ปรับปรุง พัฒนาผลงานของกลุ่ม ปัญญาธรรมคือ พูดยและแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลระบุและ อธิบายเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผล สรุปประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการแก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาให้บรรลุจุดประสงค์ และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน และนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้พัฒนาแผนการจัดการ เรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองสิทธิ ผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาค้นคว้ากลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประเมินแผนการเรียนรู้ จำนวน 7 คน

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค กับ 3 คุณลักษณะ เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ การวบรวม สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ ปัญญาชน โดยเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

- | | |
|------------------------------------|-------------|
| 1. สิทธิและหน้าที่ผู้บริโภค | จำนวน 3 คาบ |
| 2. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค | จำนวน 3 คาบ |
| 3. การรักษาสิทธิผู้บริโภค | จำนวน 3 คาบ |
| 4. การปกป้องสิทธิผู้บริโภค | จำนวน 3 คาบ |
| 5. การรู้ทันการขายตรงและตลาดแบบตรง | จำนวน 3 คาบ |

ข้อตกลงเบื้องต้น

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ และให้ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้ประเมินเพื่อหาคุณภาพของแผนเท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค ที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) หมายถึง การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน โดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียน ทุกกลุ่มได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมเดียวกัน ผู้สอนจะแบ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะให้เรียนรู้เป็นหัวข้อย่อยเท่ากับจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มและมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าคนละหัวข้อ ผู้เรียนแต่ละคนจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องที่ตนได้รับมอบหมาย

ให้ศึกษา สมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันจะศึกษาค้นคว้าร่วมกัน จากนั้นผู้เรียนแต่ละคนจะกลับเข้ากลุ่มเดิมของตนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญอธิบายความรู้เนื้อหาสาระที่ตนศึกษาให้เพื่อนร่วมกลุ่มฟัง เพื่อให้สมาชิกทั้งกลุ่มได้รู้เนื้อหาสาระครบทุกหัวข้อย่อยและเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระทั้งเรื่อง

สาระเศรษฐศาสตร์ หมายถึง สาระย่อยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการต่างๆ ของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด

การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค หมายถึง การที่รัฐเข้ามาดูแลป้องกันรักษาสิทธิของผู้บริโภคไม่ให้ผู้ประกอบการเอารัดเอาเปรียบในการซื้อขายสินค้าและบริการ และเพื่อสร้างนิสัยในการบริโภคของประชาชนที่เป็นการส่งเสริมพลานามัย ประหยัด และสามารถใช้ทรัพยากรของชาติ ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนผู้บริโภค รู้จักเลือกซื้อ เลือกใช้สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพได้อย่างเป็นธรรม ปลอดภัยและประหยัด

วิถีประชาธิปไตย หมายถึง แนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนตามหลักประชาธิปไตย

พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย 3 ด้าน ที่นักเรียนแสดงออกให้เห็นระหว่างการเรียนรู้ เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ การวธธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม

การวธธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก คือการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

สามัคคีธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก คือช่วยวางแผนในการทำงานกลุ่ม ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ พอใจ ยอมรับและปฏิบัติตามมติกลุ่ม การร่วมพิจารณาปรับปรุง พัฒนาผลงานของกลุ่ม

ปัญญาธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก คือ พุดและแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล ระบุและอธิบายเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผล การสรุป ประเมินผลการดำเนินงานกลุ่ม

ทักษะการทำงานกลุ่ม หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค คือ การวางแผน การอภิปราย การเสนอผลงาน การปฏิบัติงาน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารของนักเรียนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค คือ การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น การถ่ายทอดความรู้ การเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี การพูดและแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผล

ทักษะการตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะการตัดสินใจ ของนักเรียนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค คือ การศึกษาปัญหา แนวทางเลือก วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด โดยอาศัยความมีเหตุผล ความละเอียดรอบคอบในการตัดสินใจ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้กระบวนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย
2. ได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค สารเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน จำนวน 5 แผน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป
3. ได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและผู้สนใจในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเทคนิควิธีการสอน